

ning til mange andre europeiske land har Norge beholdt det meste av arbeidervernet trass i alle OECD-råd om å «fleksibilisere» arbeidslivet. Hva forteller det om den norske velferdsstaten?

Undertegnede synes teksten er for lite utfordrende for studenter, den blir simpelthen for kjedelig. Jeg tror ikke forfatterne er uvitende om at det står strid om sosialpolitikken, men de holder tett om det. I et interessant kapittel om teorier om sosiale problemer definerer en av dem (Hjelmtveit) «sosialt problem» i sosialpolitisk sammenheng. Han knytter definisjonen til krav om forandring: «Om det settes i verk tiltak, og hva tiltakene eventuelt består i, vil avhenge av hvilke grupper som har nok makt til å sette situasjonen på dagsorden, til å få allmenn aksept for sin definisjon av problemet, og til å få gjennomført aktuelle tiltak» (s. 121). Men selv om det i resten av boken beskrives mange tiltak mot sosiale problemer, får vi ikke høre mer om hvilke grupper som har definert problemene og ønsket tiltakene. Utviklingen fremstår som en tilfeldig veksling i ideenes verden mellom trosretninger – høyreliberalisme, markedsøkonomi og sosialdemokrati. Moderne reformer presenteres med de samme formålene som de ble lansert med av ministrenes kommunikasjonsrådgivere. Jeg vet ikke om det er forlaget eller forfatterne som mener at en akademisk lærebok må beskrive velferdsstaten som om den var høyt hevet over gruppeinteresser. Uansett går det utover studentene.

Ebba Wergeland
Arbeidstilsynet
Oslo

Nyttig viten om kvinnelig omskjæring

Berggren V, Franck M, red.

Kvinnelig kønnsstymning

137 s, tab, ill. Lund: Studentlitteratur, 2008.

Pris SEK 197

ISBN 978-91-44-04672-3

Denne utgivelsen er først og fremst beregnet på ansatte i helse- og sosialsektoren, men er også relevant for ansatte i skolen, barnevernet, politiet og dem som arbeider med flyktninger og asylsøkere. Studenter og forskere som er

opptatt av temaet vil også ha glede av den.

Den kommer som paperback. Det er sju kapitler fra seks bidragsyttere: sykepleiere og

folkehelseekspert Vanja Berggren, sosialantropolog Aud Talle, lege Lars Almroth, jordmor Owolabi Bjälkander, lege Birgitta Essen og jurist Pernilla Leviner. Språket er svensk. På forsiden er det bilde av to typisk afrikanske trær. Det ene er i ferd med å visne og kan symbolisere håpet om at kvinnelig omskjæring, en skikk som sett utenfra virker brutal og meningsløs, vil forsvinne.

Omskjæring av kvinner er en tabubelagt tradisjon som vekker sterke følelser. Verdens helseorganisasjon anslår at 100–140 millioner nålevende jenter og kvinner har vært utsatt for dette. Noen av dem kommer i kontakt med helse- og sosialtjenestene og skolevesenet i Norge – som fødende, mødre eller eksperter. Hensikten med denne utgivelsen er å gi svar på følgende spørsmål: Hvordan kan vi bedre møtet med omskårne kvinner og utvide vår kompetanse på området? Hvilke ulike forklaringer finnes på at tradisjonen holdes i hevd? Hva sier lovgivningen? Det er en fyldig beskrivelse av historiske og kulturelle sammenhenger, og vi får god oversikt over forskjellige typer kvinnelig omskjæring og medisinske komplikasjoner. Det er også et kapittel om erfaringer fra helsevesenets møte med omskårne kvinner, med lærerike kasuistikker og nyttige kliniske råd.

Det juridiske aspektet er behandlet i et eget kapittel. I forhold til målgruppen kan det virke som om dette er for omfattende og preget av unødvendig teoretisk detaljrikdom. Dette gjør at teksten til tider er vanskelig å lese og at hovedbudskapet blir utydelig. De fleste omskårne kvinner i Skandinavia er flyktninger. Deler av kapitlet om juridiske forhold kunne vært erstattet med et kapittel om flyktningers spesielle medisinske og psykososiale behov.

Totalt sett gir *Kvinnelig kønnsstymning* en allsidig innføring i kulturelle, medisinske og juridiske aspekter ved kvinnelig omskjæring. I tidligere litteratur rettet man oppmerksomheten mot medisinske aspekter på den ene side og kulturelle på den annen. Her gjør den brede tilnærmingen med nordisk fokus både fra medisinsk, kulturelt og juridisk ståsted denne utgivelsen enestående i sitt slag. Dette er nyttig lesning for alle som har behov for å utvide sine kunnskaper om dette kompliserte temaet. Med en bredere forståelse står vi bedre rustet til å ta de riktige skrittene i forbyggende arbeid og for å bygge opp et godt helse tilbud til de berørte.

Siri Vangen

Nasjonalt kompetansesenter for kvinnehelse
Kvinneklivnikken
Oslo universitetssykehus, Rikshospitalet

Nettbasert utdanning – kort og godt

Hrastinski S.

Nettbaserad utbildning

En introduktion. 144 s, tab, ill. Lund:

Studentlitteratur, 2009. Pris SEK 280

ISBN 978-91-44-05324-0

Nettbaserte teknikker benyttes i dag som støtte for nesten all utdanning og kursvirksomhet. Hrastinski har skrevet en enkel, forskningsbasert populærinføring for alle som vil vite mer om hvordan man best gjør

seg nytte av nettbaserte teknikker i undervisningen.

Nettbasert utdanning omfatter langt mer enn rendyrket fjernundervisning på Internett. Studentene lærer av hverandre ved å lese blogger og delta i diskusjonsfora eller ganske enkelt ved å utveksle undervisningsmaterieell via e-post. Fremveksten av sosiale medier som Facebook og YouTube har ifølge Hrastinski bidratt til et paradigmeskifte innen utdanning. Læreren skal ikke lenger utelukkende *formidle kunnskap*, men, som det står i etterordet, være «facilitator», den som organiserer læringen og ser til at gruppen når sitt fulle kunnskapspotensial gjennom interaksjon med hverandre og omgivelsene. Den som ikke hiver seg på utviklingen og evner å forstå hva wiki, blogg, podcast, chat og web 2.0 dreier seg om, vil snart føle seg hjelpeløs.

Denne utgivelsen er primært beregnet på lærere, forskere og studenter, men kan leses av alle som vil gjøre bruk av nettbaserte teknikker i undervisningen. Språket er godt og teksten lettlest. Kapitlene er pedagogisk oppbygd med ingress, underoverskrifter, oppsummering og refleksjonsspørsmål. Figurene er enkle, men illustrative, og tabellene tjener sitt formål. De fem første kapitlene gir et historisk overblikk over nettbasert utdanning, diskuterer nettutdanning i en pedagogisk kontekst, presenterer ulike nettbaserte teknikker og dveler ved kommunikasjon og ulike typer av læringsfelleskap og samarbeidsformer på nettet. I det sjette kapitlet redegjør Hrastinski for sin egen videreutviklede modell om uformell versus formell interaksjon mellom studenter. Han argumenterer for å legge til rette for *uformell* interaksjon ved for eksempel chatting og diskusjonsfora for å fremme læringsfelleskapet og øke læringsutbyttet. I det sjuende og siste kapitlet oppsummerer han hvilke faktorer som påvirker hvordan man lykkes med nettbasert utdanning. Gjennom det hele lar

Hrastinski kolleger med erfaring innen nett-utdanning komme til orde med refleksjoner som knytter teori til praksis.

Nätbaserad utbildning er ingen tungvekter, verken innholdsmessig eller i fysisk utforming, men det er i grunnen greit. Dette er en populærvitenskapelig *introduksjon* til nettbasert utdanning, verken mer eller mindre. Hrastinski evner å gi en engasjert innføring i emnet, og den som vil vite mer, kan bruke boken som utgangspunkt for videre fordypning og ikke minst utforske nettet og prøve seg frem på egen hånd.

Arne Westgaard

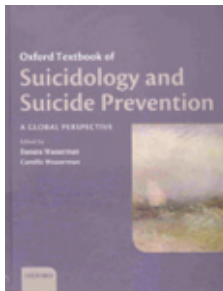
Det medisinske fakultet, Fakultetsdivisjon Ullevål Universitetet i Oslo

Globalt perspektiv på selvmordsforskning

Wasserman D, Wasserman C, red.

Oxford textbook of suicidology and suicide prevention

912 s, tab, ill. Oxford: Oxford University Press, 2009. Pris GBP 75
ISBN 978-0-19-857005-9

Dette er et nytt referanseverk i suicidologi. Det omhandler forekomst av, årsaker til og behandling og forebygging av selvmordsatferd – alt i et globalt perspektiv. Det vil si at alle kontinenter

er representert, til tross for at hovedtyngden av forskning og rapportering av mortalitetsdata hittil har kommet fra Europa, Australia og Nord-Amerika. Målgruppen er forskere innen feltet, men også klinikere og samfunnsmedisinere.

Det er 15 deler, som igjen er delt inn i underkapitler. Hovedtyngden er viet selvmordsforekomst, bakgrunn og behandling, med utgangspunkt i forskningsdata. Den siste delen består av eksempler på selvmordsforebyggende strategier fra ulike land og er mer deskriptiv.

Dette er en ambisiøs utgivelse, både i omfang og tilnærming. Det er et stort antall bidragsytere, men en god redaksjonell jobb gjør at det er lite overlapping mellom kapitlene. Det er gjennomgående imponerende oppdatert kunnskap og referansetilfang. Det finnes derimot unntak, slik som et kapittel om restriksjoner i tilgangen på medikamenter hvor referanser til Hawton og medarbeideres studier på pakningsstørrelse og forskrivningspraksis savnes.

Styrken er det globale perspektivet. Til tross for at dødelighetsdata ikke rapporteres

systematisk fra mange land i f.eks. Afrika og det er gjort lite forskning her, er det nyttig med en kunnskapssoppsummering som viser status på feltet – særlig siden den systematiske gjennomgangen kontinent for kontinent avdekker at i absolutte tall er det flest selvmord i folkerike land som Kina, selv om populasjonsbasert statistikk og rater mangler. I flere land i Afrika og Latin-Amerika har man antatt at selvmordsraten har vært lav, men forskning i de senere år har avdekket økende rater, spesielt blant unge.

Redaktørene har valgt en tilnærming der hver enkelt problemstilling har fått ett kapittel av omtrent samme omfang. Dette innebærer at *Major psychiatric disorders in suicide and suicide attempters* har fått like stor plass som *Representations of suicide in cinema*. For å få oversikt over problemstillinger i feltet fungerer dette overraskende greit. Som utgangspunkt for videre forskning blir de store temaer psykisk lidelse, farmakologisk behandling og kognitiv behandling nok for summarisk beskrevet.

Som helhet gir *Oxford textbook of suicidology and suicide prevention* en god oppsummering av forskningsstatus når det gjelder selvmord og selvmordsforebyggende arbeid. Andre bøker innenfor feltet har gått mer i dybden når det gjelder hvordan man kan forstå suicidalatferd og behandling av dette. Men forskere og andre interesserte får her en god oversikt over et sammensatt forskningsfelt med internasjonale utfordringer.

Mari Asphjell Bjørnaas

Akuttmedisinsk avdeling
Oslo universitetssykehus, Ullevål

Liten, men viktig bok om hypertensjon

Kahan T, Nyström F, red.

Hypertensjon och 24-timmars mätning av blodtryck

101 s, tab, ill. Lund: Studentlitteratur, 2009.
Pris SEK 165
ISBN 978-91-44-04797-3

Ifølge Verdens helseorganisasjon er høyt blodtrykk den viktigste årsak til død i verden. Om politikere liker det eller ikke – tilstanden affiserer omtrent halvparten av alle voksne i Europa. Ifølge en artikkel i *The Lancet* vil over 90 % av alle europeere på et eller annet tidspunkt i løpet av sitt liv få diagnosen hypertensjon (1). All god litteratur fra dette feltet ønskes derfor velkommen. Denne lille utgivelsen om høyt blodtrykk er rettet mot legestudenter og ferdige leger. Den inneholder et velskrevet kapittel om moderne utredning og behandling av hypertensjon, et relativt kort kapittel om

forskjellige metoder for blodtrykksmåling samt et utdypende kapittel om bruk av 24-timers blodtrykksmåling. Det er flere gode illustrasjoner og tabeller, som for det meste er hentet fra internasjonal litteratur. Forfatterne er begge rutinerte klinikere og av Sveriges mest kjente hypertensjonsforskere. *Hypertoni och 24-timmars mätning av blodtryck* er lettlest og nyttig, men man spør seg om det er verdt å betale 165 svenske kroner for noe som lettvinnt og gratis kan lastes ned fra nettet (se f.eks. www.eshonline.org).

Sverre E. Kjeldsen

Hjertemedisinsk avdeling
Oslo Universitetssykehus, Ullevål

Litteratur

1. Hypertension: uncontrolled and conquering the world. *Lancet* 2007; 370: 539.

Et spørsmål om liv og lære?

Klepp KI, Aarø LE, red.

Ungdom, livsstil og helsefremmende arbeid

390 s, tab, ill. Oslo: Gyldendal Akademisk, 2009.
Pris NOK 425
ISBN 978-82-05-32552-4

Innledningsvis lover redaktørene at denne utgaven er en fullstendig revisjon. *Ungdom, livsstil og helsefremmende arbeid* første gang ble utgitt i 1991. Den er i mange henseende enestående

i Norge – en rekke felter innen helsefremmende arbeid blant ungdom behandles, og flere av forfatterne er sentrale forskere innen det felt de skriver om.

Den er tradisjonelt komponert. Allerede i første kapittel beskrives den virkning livsstil, risikoatferd og mestring kan ha på helsen, og på den måten settes resten av stoffet inn i en ramme. Samtidig blir ulike virkemidler for å fremme god helse drøftet. Drøftelsene er underbygd av anerkjente teorier og har referanser til forskning. Relevante temaer som røyking og bruk av alkohol er brukt til å illustrere teoriene.

Tannhelse, ernæring og kosthold, overvekt og fedme, spiseforstyrrelser, seksualitet og seksualatferd, ulykker og skader, minoritetsungdom og skeiv ungdom er temaer. Skole, mobbing og skolehelsetjenestens muligheter har også fått grundig omtale. Kunnskap om og strategier for å fremme unges helse formidles greit.